

С.Д. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық
Медицина Университеті.

Кафедра: психиатрия, психотерапия және наркология

Тақырыбы: **Психиатриядағы негізгі даму
бағыттары. Стигматизация мәселесі.**

vredzdoroviu.ru

Орындаған:

Факультет:

Топ:

Қабылдаған:

Жоспар:

I. Кіріспе:

Психиатриядағы негізгі даму бағыттары туралы тусінік.

II. Негізгі бөлім

А. Клиникалық бағыттар

Б. Психологиялық бағыттар

В. Биологиялық бағыттар

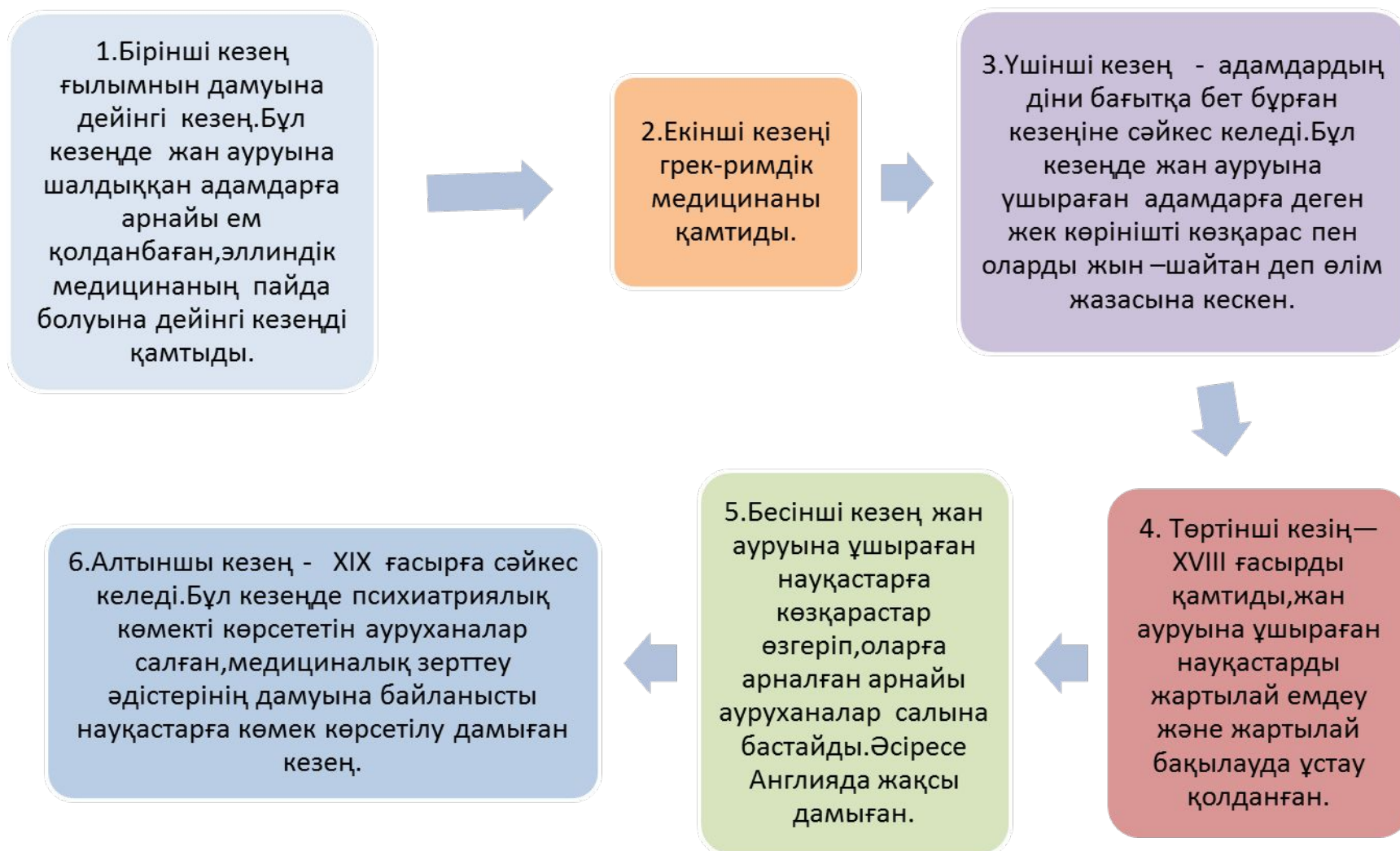
Г. Психиатрияның этикалық аспектері

Д. Стигматизация мәселесі.

III. Қолданылған әдебиеттер

Психиатрияның негізгі даму этаптары:

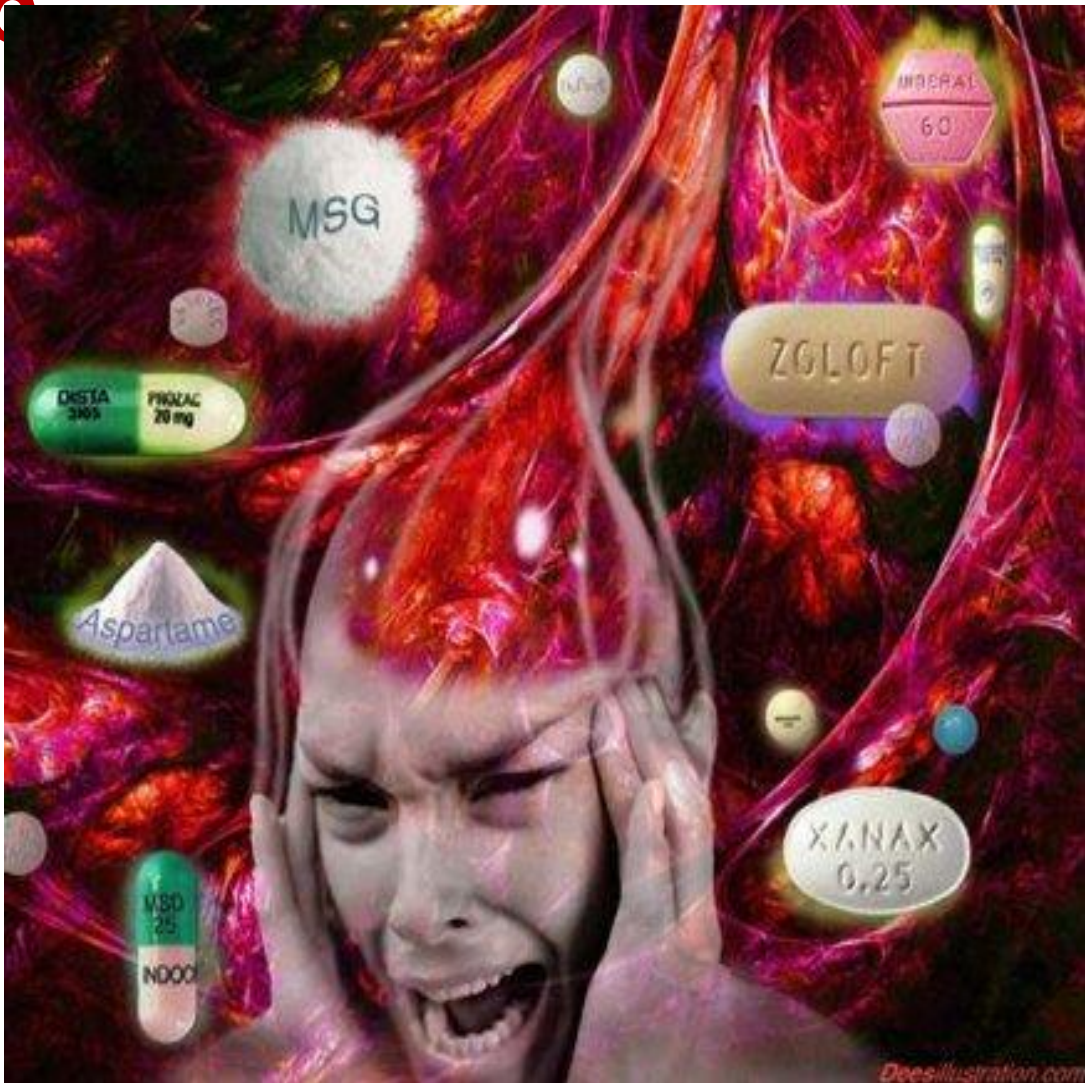
Психиатриядағы негізгі даму бағыттары туралы түсінік.

Көптеген ғасырлар бойы психиатрияның даму тарихында психикалық аурулардың табиғатын ашуда материалистік және идеалистік бағыт арасында көптеген тартыстар болды. Материалистік бағыттағы өкілдер психикалық бұзылыстарды организмде болатын материалдық өзгерістермен, мида болатын өзгерістермен байланыстырса, ал, идеалистік бағыттағылар психикалық дерттің шығу табиғатын психикалық және материалдық үрдістердің тәуелсіздігі немесе параллелизмімен түсіндірді. Осы ұсынылған гипотезалардың құрылуына философиялық идеялар және ғылыми мәліметтер мен бақылаулар өз улесін қосты. Жалпы ғылыми процесске байланысты психиатрияда өздерінің теориялық ұстанымдарында клиникалық бақылауларды, психиатрия және өзгеде пәндер саласындағы ғылыми зерттеулер нәтижелерін қолданған жеке бағыттар, мектептер құрылды. Бірақ, психиатриядағы мектептер мен бағыттар материалистік және идеалистік болып бөлінуімен қалды.

бағыттар

Психиатриялық басты бағыты ол- клиникалық бағыт. Психиатрияның клиникалық бағытта дамуын француз психиатры Ф.Пинель реформасын байланыстырса , отандық психиатр Н.Н. Баженованың бейнелік сипаты арқылы «ақылынан адасқандар» науқас адамдар ретінде қабылданды.

Клиникалық бақылаулар негізінде психикалық бұзылыстар табиғатының гипотезасы құрылды. Гипотеза-систематикалардың көпшілігі шектеулі мағына береді, тек кейбіреулері ғана психиатрияның дамуына елеулі әсер етті. Соның ішінде жалпы психоз концепциясы, туылыс концепциясы –дегеренацияға байланысты, бұл кезде психикалық аурулар тұқым қуалаушылық және сыртқы факторлардың әсерінен дамып, ерекше даму сатылары болады. Бірінші буында тұқым қуалаушылық бейімділік және қолайсыз факторлар, оның ойы бойынша жеңіл психикалық бұзылыстар мен жүріс тұрыс бұзылыстарын шақырады, кейінгі ұрпақтарында психикалық бұзылыстар ауырлап, ақыл кемістігімен, салданумен аяқталады.

vredzdoroviu.ru

Э. Крепелин (1856—1926)

Аурудың этиологиялық факторлары мен клиникалық ерекшеліктерін ескере отырып суреттеу психиатрияның басқа да медициналық мамандықтармен методологиялық бірлестігін және клиникалық бағытының болашағы зор екендігін дәлелдеді. Клиника ерекшелігіне және психикалық аурудың салдарына сүйене отырып Э.Крепелин оның жүйесін құрды. Клиникалық психиатрияның дамуында теориялық және практикалық тараптан қарағанда *психикалық бұзылыстарды нозологиялық жіктеу* сатысы маңызды болады, бұл ұсыныс неміс психиатры Э. Крепелинмен Юрьев университетіне қызмет етіп жүрген кезеңінде жасалады. Ол алғаш жеке ауру ретінде ашып, кейіннен ол шизофрения деген атауға ие болды. Э. Крепелин аурудың нәтижесін анықтады.

Психикалық ауруларды
жүйелендіруде С.С.
Корсаков аурудың
бастапқы белгілеріне
және дамуының
сатылығына үлкен мән
берді. Нозологиялық
принциптің
психиатрияға енгізілуі,
психиатрияның
медициналық
мамандық екенін
дәлелдеді.

Кейінірек, клиникалық психиатрия жаңа мәліметтер мен зерттеулерге толығып өсе түсті. Ерекше көңіл психикалық аурулардың симптомдары психикалық бұзылыстардың динамикасындағы ортақ заңдылықтар анықталып бөлінген. Клиникалық психиатрияның дауына кеңес ғалымдары көп еңбек сіңірген. Жалпы психопатологияның және психикалық аурулардың клиникасын анықтауда П.Б.Осиповтың еңбегі зор болды. П.Б.Ганнушкин психопатияның әртүрлі варианттарын нақты зерттеп, динамикасының ерекшелігін сипаттады.

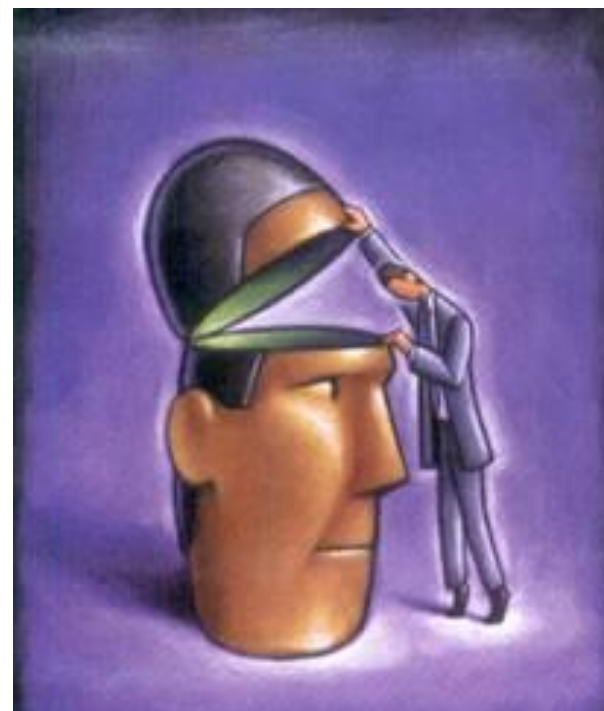

Экзогенді және эндогенді психоздарға тән психопатологиялық көріністер арасындағы шекаранан жақтығы көрсетілді. Маниакальді-депрессивті психоз және шизофренияға тән аффективті және сандырақтық, психопатологиялық көріністердің созылмалы соматикалық, жұқпалы ауруларда пайда болуы бақыланды. Соматикалық аурулардың психикалық жағдайларын арнайы зерттеу психиатриялық бағытта соматопсихиатрияның дамуына әкелді. Балалық шақта кездесетін психикалық аурулардың болжамы мен клиникасының ерекшеліктері анықталды, осылайша жалпы психиатрияның жаңа бөлімі балалар психиатриясы туындады.(Г.Е.Сухарев, Т. Г.Симсон, Н.Н.Озерецкий). Психикалық ауруларды зерттеудегі динамикалық көзқарас психикалық аурулардың даму үрдісінде анықталған синдромдардың кең спектрінкасы суреттеуге мүмкіндік берді. Осының негізінде симптоматикасының айқын бейнеленуімен синдромдардың глоссарийі құрылды.

Психологиялық бағыттар

Ғылыми психиологияның пайда болу уақытынан бастап –ақ идеалистік және материалистік көзқарастағы әр түрлі психологиялық мектептер пайда болды. Әртүрлі ғылыми – практикалық міндеттерімен айналысуына қарамастан психиатрия және психология бір-біріне жақын мамандықтар. Әрқилы психологиялық мектептердің өкілдерімен жасалған көптеген методикалар психикалық ауруларды зеттеуде, ал теоретикалық концепцияларда – жеке психопатологиялық көріністерді түсінуде қолданыс тапты.

Бірақ, ерекше бойынша, психологиялық концепциялар психиатриялық мектептер үшін жалғыз теориялық негіз болып саналмайды. Өйткені психология мен психиатрия психика көріністерінің әртүрлі сапалық жағдайлармен байланысты болып келеді.

Материалистік психология және патофизиология дамуында маңызды саты болып психикалық және соматикалық өзара қатынастың механизмін ашу болып табылады. И.М. Сеченев пен И.П.Павловтың құрған рефлекс концепциясы психикалық және соматикалық арақатынасты, сонымен қатар ми қызметінің бейнелеу қызметін түсіндіруде және оқуда жаңа ғылыми – методологиялық тәсіл ашты. С. Л. Рубинштейн бойынша психикалық қызметті рефлекторлы сипатта түсіну – психикалық қызметті ми қызметін байланыстырушы міндетті звено болып табылады. Ми қызметін рефлекторлық сипатта қарастыру екі фундаментальды жағдай тұтасталады.

Психиатрияда клиникалық және психопатологиялық профильдегі қарқынды зерттеулермен қатар психикалық бұзылыстарға тән мидағы, науқас ағзасындағы нақты материалдық өзгерістерді анықтауда үнемі әртүрлі әдістер қолданылып отырды. Бұл бағыт *биологиялық психиатрия* деп аталады.

Биологиялық психиатрия

Психикалық бұзылыстарды бас миының ерекше функциональды жағдайымен түсіндіруге талпынысты ежелгі дәрігерлер мен философтардың еңбектерінен табуға болады. Психикалық саулық және психосхикалық бұзылыстар кезіндегі жүйке жүйесі жағдайын арнайы сипаттау , сонымен қатар оларды емдеу рекомендациялары алғаш Гален еңбектерінде кездесті. Ол адам мүшелерінің ішінде негізгі рольді жүйке жүйесіне берді. Мания мен естен адасу тәрізді дерттерді мида болатын ерекше қозу жағдайымен түсіндіріп, соған сәйкес емдеу рекомендациясын ұсынды.

И. П. Павловтың ілімі шетелдік психиатрияда бихевиоральдық концепцияның пайда болуына әкеп соқтырды. Бұл концепция бағытының өкілдері психопатологиялық белгілердің патогенезін түсіндіру үшін невроздарды және басқа да психикалық бұзылыстарды балалық шақта қалыптасып қалған патологиялық байланыстың нәтижесі ретінде қарастыра отырып, шартты рефлексстердің құрылу механизмдерін, және де психодинамикалық концепция принциптерін қолданды.

И. М. Сеченов пен И.П.Павловтың ашқан нервизм теориясы соматиклық үрдістердің жүйелік реттелуінің маңызын ашты, организм қызметін тұтасып түсінуге алып келді. И.П.Павловтың экспериментальды невроз тудыру тәсілі, мысалы, жануарларда стресс арқылы кардиоваскулярлы бұзылыс шақыру тәжірибесінде қолданылады.

Психикалық аурулар кезіндегі нейроанатомиялық өзгерістерді зерттеу психиатрлардың және басқа да мамандардың субстратын табуға ұмтылысын көрсетті. Бұл зерттеу аспектісіне әр елдің алдыңғы қатарлы психиатрлары көп көңіл бөлді. Мидың органикалық зақымдануы кезіндегі психикалық аурулардың патологоанатомиялық зерттеу нәтижесі, оның табиғаты мен болжамын анықтауға мүмкіндік берді. Науқастарда бақыланатын мидағы органикалық өзгерістер мен психикалық бұзылыстардың сипаты арасындағы қатынасқа баға беру өте күрделі мәселе болды. Бұл психоморфологиялық концепция мидың үлкен жарты шарларының интегративті, тұтас қызметінің қалыпты және патологиялық өзгерістерін анықтайтын негізгі принциптерді елемейді. Психикалық денсаулық орталығы психиатрияның негізгі ғылыми мекемесі болып табылады.

Психиатрияның этикалық аспектері.

«психиатриялық жәрдем...жөніндегі» Заңның қабылдануы қоғам моральды деп танитын жүріс-тұрыстың көптеген нормаларын бекітті: жақсылыққа ұмтылу, зиян келтіруге жол бермеу, әділеттілік, жауапкершілік, шыншылдық, өзге адамның құпиясын сақтау, өзгенің автономиясын сыйлау. Заңда бекітілген ережелер орындауды талап етеді және қоғамдағы моральды климотка әсер етеді, өйткені заңды бұзудың өзі аморальды болып табылады.

Заманауи демократиялық қоғамның кординальды, моральды принциптерінің бірі тәуелсіздік құқығы болып табылады. Науқастардың құқықтарын шектеу және олардың дискреминациялауында тек дәрігерлер емес, науқастың туыстары, айналадағылар жалпы қоғамда да кінәлі. Психикалық ауруларды емдеудегі сәттіліктер XX ғасырдың соңында науқастардың реабилитациясына, оларды қоғамға қайта оралтуға, стигматизацияны жеңуге ерекше көңіл бөлуге мүмкіндік берді.

психикалық науқастар стигматизациясына себеп болды:

Барлық психикалық аурулар тұқым қуалайды, созылмайды және сауықпайды.

Кез-келген психикалық бұзылыс әлеуметтік қауіпті әрекеттермен бірге жүреді.

Психикалық науқастардың жүріс-тұрыстарын алдын-ала болжау мүмкін емес, олар айтқанға көнбейді және басқаруға келмейді.

Психикалық ауру адамды дәрменсіз етеді және өзін –өзі күтуге қабілетсіздіккеалып келеді.

Психикалық науқастың ата-анасы оған патологиялық гендерді бергендері үшін, немесе дұрыс тәрбиелемегендері үшін кінәлі.

Қоғамда психиатриялық көмекке төзімді және сыйлы атмосфераны ұстанған маңызды. Психиатриялық диагноздарды балағаттау ретінде («шизофреник», «алькоголик», «идиот») және де кемсітулік сөздерді («психушка», «жындыхана») қолдануға жол берілмеуі керек.

Қорытынды:

Дәрігерлік құпияны сақтау қажеттілігі кез-келген медицина қызметкеріне түсінікті. Дегенмен психиатрияда дәрігерлік құпия дәрігер аса интимді мазмұндағы факттар жөнінде мәлімет алғанда аса маңызды. психиатрияда емделу жөніндегі ақпараттың ашылуға айналадағылардың пациентке деген көзқарасын едәуір өзгертеді.

Автономдылықты ұстану принципі дәрігердің пациенттің кейбір жеке мәліметтерін тек бөгде адамдардан ғана емес , пациенттің туыстары мен жолдастарынан да құпияда сақтауы керек екенін білдіреді. Ем жөнінде туыстарының науқастың өзінен артық ақпараттылығына жол бермеуі керек.

Қолданылған әдебиеттер

1. Н.М. Жариков, Л.Г.Урсова,Д.Ф.Хритинин, «психиатрия» 1989ж.
2. Н.Н.Иванец,Ю.Г.Тюльпин Психиатрия и наркология Москва 2009г.
- 3.Ғ.М.Құдиярова,Б.Б.Жарбосынова Психиатрия Алматы 2008
4. www. Google ru
- 5.<http://www.google.kz/search?q=http://www.google.kz/search?q=основные+этапы+развития+психиатрии&http://www.google.kz/search?q=основные+этапы+развития+психиатрии&hl=ru&tbo=d&source=>
- 6.www.yandex.ru
- 7.<http://www.yandex.ru>.